

PERSONALITATEA RELIGIOASĂ

Autori: Stela CUCOȘ, Natalia SCOBIOLA

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Libertatea conștiinței îi oferă omului dreptul nu numai de-a împărtăși anumită confesiune, dar și de a-și schimba la dorință credința. Coexistența mai multor religii în teritoriu și procesele de democratizare au drept urmare încercările adeptilor unor confesiuni de a-i atrage în rîndurile sale pe adeptii altor religii, fenomen frecvent observat chiar în străzile capitalei. Modificarea atitudinii cetățenilor față de credință, oficializarea confesiunilor și lipsa la noi în republică a cercetărilor în domeniul psihologiei religiei determină actualitatea investigației efectuate. Drept obiect de studiu ne-au servit trăsăturile de personalitate ale creștinilor ortodocși și creștinilor evangheliști baptiști.*

Cuvinte cheie: *religie, confesiune, creștin, baptist, ipoteză, credință.*

Un stat democratic oferă cetățenilor săi multe drepturi, inclusiv și dreptul de-a împărtăși o anumită confesiune. Din acest unghi de vedere societatea noastră nu este o excepție: în republică la moment activează 7 confesiuni și 14 asociații religioase recunoscute oficial de către Guvernul Republicii Moldova. Cea mai numeroasă este Biserica Ortodoxă din Moldova care întrunește peste 95% credincioși. După ea urmează Biserica Ortodoxă Rusă de Rit vechi și Biserica Romano-Catolică care întrunește aproximativ 25 mii de cetățeni, apoi Biserica Creștinilor Evangheliști Baptiști – circa 21 mii de credincioși.

Desfășurarea studiului a fost precedată de următoarele **ipoteze**:

1. Trăsăturile de personalitate diferă în dependență de confesiunea subiecților.
2. Trăsăturile de personalitate ale subiecților ce și-au schimbat confesiunea, baptiști contemporani, nu diferă de trăsăturile credincioșilor din comunitatea dată.

Pentru a verifica ipotezele lansate ne-am înaintat scopul de a sonda și a evidenția trăsăturile de personalitate ale creștinilor ortodocși, creștinilor baptiști, care împărtășesc această confesiune de mulți ani și al celor ce s-au reorientat recent spre această religie (în continuare pe aceștia din urmă convențional îi vom numi baptiști contemporani).

Drept temeuri teoretice ne-au servit următoarele idei: Religia are la bază credința în existența unei forțe supranaturale, a unui Dumnezeu. Cuvîntul „Religie” înseamnă „Legătura”, adică legătura dintre cel ce crede și forța în care crede. Esența psihologică a religiei poate fi explicată prin mecanismul identificării, descris de către S. Freud. Conform opiniei acestui autor identificarea presupune stabilirea afectivă cu un individ, lider, Dumnezeu. Identificarea îi permite persoanei să depășească sentimentul propriei inferiorități, incapacități capătînd pe așa cale încredere de sine. Datorită identificării, persoana se simte ocrotită și mai puternică. Prin acest mecanism se explică și aderarea omului la diverse comunități, partide politice, mafii etc.

Omul nu se naște cu credința. Ca și funcțiile psihice superioare, credința omului se formează pe parcursul vieții în dependență de confesia mediului social în care acesta crede și se educă. Conform teoriei psihologului american Eric Erikson, pe parcursul primului an de viață la copil apare sentimentul de încredere de sine și în alții ca premisă psihologică fundamentală a întregii vieți. Grație acestei încrederi în adulți copilul începe să preia în comunicarea cu ei experiența social-istorică, valorile sociale și culturale. Bene Zazzo, adept al școlii psihologiei genetice franceze afirmă că adultul din primele luni de viață a copilului mijlocește legăturile acestuia cu mediul înconjurător.

În baza afirmației lui B. Zazzo putem spune că adultul devine și un mediator între copil și religie ca element al culturii. Prin urmare, confesia se transmite „din tată-n fiu”, din generație în generație. Cu toate acestea, omul devenind matur, independent, are dreptul să-și aleagă singur credința, iar în caz de dezamăgire să și-o schimbe.

Scopul și ipotezele ne-au impus următoarele obiective operaționale:

1. Analiza literaturii la tema abordată;
2. Formarea eșantionului experimental;
3. Chestionarea și testarea subiecților;
4. Analiza și prelucrarea statistică a materialului empiric;
5. Evidențierea trăsăturilor de personalitate a religioșilor creștini bapțiști, creștini bapțiști contemporani și creștini ortodocși;
6. Deducerea concluziilor în baza datelor obținute.

Lotul experimental a fost constituit din 97 subiecți: 52 creștini ortodocși, 23 creștini bapțiști, 24 creștini bapțiști contemporani (4-5 ani de activitate în confesia respectivă). În eșantionul dat au fost administrate probele: 1.Chestionarul „Sine – Alții” și 2.Chestionarul de Personalitate Kettell. La verificarea statistică a rezultatelor a fost utilizat criteriul U (Wilcoxon-Mann-Whuithy).

Verificarea ipotezelor expuse anterior ne-a permis să conchidem că:

1. Trăsăturile pronunțate de personalitate ale credincioșilor creștini ortodocși nu diferă semnificativ de cele ale persoanelor care de mulți ani împărtășesc bapțișmul.
2. Trăsăturile de personalitate ale persoanelor care au trecut de la religia creștină ortodoxă la cea creștină bapțiștă se deosebesc semnificativ după rangul lor de manifestare atât de trăsăturile credincioșilor creștini ortodocși, cât și de trăsăturile creștinilor evangheliști bapțiști (cu vechime).
3. Pentru persoanele creștine ortodoxe și creștine bapțiște sînt caracteristice trăsăturile: conformism, credulitate, imaginație, supunere, instabilitate emoțională, timiditate și anxietate.
4. Bapțiștii care recent și-au schimbat confesiunea se caracterizează prin: practicism, diplomație, dominare, suspiciune, stabilitate emoțională și încredere de sine.
5. Faptul neadeveririi ambelor ipoteze poate fi exprimat în felul următor: a) între trăsăturile de personalitate de bază ale credincioșilor creștini ortodocși și creștini bapțiști nu există diferențe semnificative; b) trăsăturile de personalitate ale bapțiștilor contemporani care i-au schimbat recent confesiunea diferă de trăsăturile de personalitate ale credincioșilor din comunitatea dată.
6. Doar asemănarea sau deosebirea trăsăturilor de personalitate nu devine o cauză a schimbării confesiunii, ci mai degrabă esența trăsăturilor dominante. Ultima concluzie merită cercetări suplimentare.

Bibliografia

1. G. Bontilă *Aptitudinile și măsurarea lor*. București, 1971.
2. P. Orleon *Inteligența*. Paris, 1996.
3. N. Mitrofan *Testarea psihologică a personalității*. București, 1996
4. C. G. Iung *Fenomene parapsihologice*. Berlin, 1971.
5. M. Zapîrlan *Eficiența cunoașterii factorilor de personalitate*. Cluj, 1990.